

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudkyň Mgr. Sylvie Šiškeové a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobce: **Mgr. F. Š.**, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky**, se sídlem Soudní 1672/1a, Praha 4, ve věci žaloby na ochranu proti nečinnosti žalované, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 5. 12. 2022, č. j. 17 A 28/2021-3,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalované **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobce se žalobou podanou u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) domáhal ochrany proti nečinnosti žalované, kterou spatřoval v neposkytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

[2] Městský soud výrokem I. v záhlaví uvedeného usnesení nepřiznal žalobci osvobození od soudních poplatků a výrokem II. neustanovil žalobci zástupce. Výrokem III. soud žalobce vyzval k zaplacení soudního poplatku. Městský soud uvedl, že podle § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), lze osvobození od soudních poplatků přiznat jen výjimečně ze zvlášť závažných důvodů. Z judikatury Nejvyššího správního soudu plyne, že při zvažování, zda osvobození přiznat, je třeba brát v úvahu povahu sporu či sporů, které účastník vede. Soud žalobci osvobození od soudních poplatků nepřiznal, jelikož je účastníkem mnoha řízení týkajících se poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím.

Městskému soudu žalobce podal více než 200 žalob, většinou proti stejné žalované jako v nyní posuzované věci.

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti usnesení městského soudu kasační stížnost, v níž namítl, že mu městský soud nepřiznal osvobození od soudních poplatků a zamítl návrh na ustanovení zástupce, i když je zdravotně postižený a navíc v insolvenčním řízení, a to s odkazem na množství soudních řízení, která stěžovatel vede. Rozhodnutí městského soudu stěžovateli brání v přístupu k soudu.

[4] Stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil usnesení městského soudu a po právní moci rozhodnutí věc postoupil k projednání a rozhodnutí Krajskému soudu v Praze. Dále stěžovatel navrhl, aby do řízení u městského soudu přistoupil veřejný ochránce práv jako vedlejší účastník podle § 93 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“).

[5] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Stěžovatele v nynějším řízení netíží poplatková povinnost ani povinnost být v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem, jelikož podává kasační stížnost proti procesnímu usnesení městského soudu, kterým se nekončí řízení o žalobě (usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS).

[6] Kasační stížnost není důvodná.

[7] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoli za řízení odejme, popř. i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popř. neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.*

[8] Již městský soud přílehavě odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011-66, č. 2601/2012 Sb. NSS, podle něhož platí: *„I když účastník je nemajetný, takže by zásadně bylo namíste přiznat mu osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), může mu soud výjimečně toto dobrodiní odeprít, a to zejména pro povahu sporu či sporů, které účastník vede. O výše uvedený případ se může jednat, vede-li účastník s různými veřejnými institucemi množství sporů týkajících se poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, které často pokračují jako spory soudní, a přitom nejde o spory mající vztah k podstatným okolnostem účastnickovy životní sféry (netýkají se, a to ani nepřímě, účastnickova majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí, nýbrž jde o spory vyvolané účastnickovým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí).“*

pokračování

[9] V dané věci se stěžovatel domáhá poskytnutí informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím ohledně činnosti žalované. Podle Nejvyššího správního soudu z žaloby spojené se žádostí o osvobození od soudních poplatků neplyne, že by se právě tato věc odlišovala od vysokého počtu typových žalob, které stěžovatel podává. Také kasačnímu soudu je z úřední činnosti známo, že stěžovatel vede množství „sporů“ týkajících se poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím, které často pokračují před soudy (jen u Nejvyššího správního soudu bylo do této chvíle vedeno přes 450 řízení o kasačních stížnostech stěžovatele). Taková řízení má stěžovatel plné právo vést, dává-li mu objektivní právo procesní možnosti tak činit, a musí v nich mít možnost účinně hájit svá práva. Není však důvod, aby náklady na vedení těchto řízení za stěžovatele nesl stát formou osvobození od soudních poplatků.

[10] Vzhledem k tomu, že stěžovatel nesplnil základní předpoklad pro osvobození od soudních poplatků, nemohl mu být pro řízení o žalobě ustanoven ani zástupce (§ 35 odst. 10 věta první s. ř. s.). V řízení o žalobě nadto není zastoupení advokátem povinné (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 9. 2015, č. j. 1 As 197/2015-19). Městský soud tedy nepochybil ani v případě neustanovení zástupce z řad advokátů. Okolnosti spočívající v nepříznivém zdravotním stavu stěžovatele či jeho špatné finanční situaci nejsou v posuzované věci relevantní, neboť soud s ohledem na shora uvedené nepřistoupil k posuzování stěžovatelovy majetkové situace.

[11] K návrhu stěžovatele na přikázání věci Krajskému soudu v Praze kasační soud uvádí, že přikázat věc jinému soudu lze pouze v případech vymezených v § 9 s. ř. s. V této věci nenastala skutečnost předpokládaná v § 9 odst. 1 s. ř. s., tedy že by z důvodu vyloučení soudců specializovaných senátů nebylo možné sestavit senát. Důvod přikázání věci jinému soudu podle § 9 odst. 2 s. ř. s. pak předpokládá, že je přikázání věci jinému než místně příslušnému krajskému soudu vhodné pro rychlost nebo hospodárnost řízení, případně z jiného důležitého důvodu. Stěžovatel tento návrh nijak neodůvodnil, Nejvyšší správní soud o něm proto nerozhodoval, nadto má za to, že žádné důvody pro takový postup nejsou objektivně dány.

[12] K návrhu, aby Nejvyšší správní soud umožnil vstup veřejného ochránce práv do řízení u městského soudu v pozici vedlejšího účastníka ve smyslu § 93 o. s. ř. lze uvést, že kasační soud nemá pravomoc činit procesní rozhodnutí za jiný soud – v tomto případě za soud městský. Nad rámec toho pak Nejvyšší správní soud dodává, že úprava vedlejšího účastenství ve smyslu občanského soudního řádu se v soudním řízení správním nepoužije. Soudní řád správní využívá obdobný institut osoby zúčastněné na řízení ve smyslu § 34 s. ř. s. Nezbytným předpokladem pro získání tohoto procesního postavení je však možnost přímého dotčení na právech vydaným rozhodnutím, případně tím, že rozhodnutí nebylo vydáno.

[13] Nejvyšší správní soud na základě shora uvedeného kasační stížnost zamítl podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

[14] Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalované v tomto řízení žádné náklady nevznikly, jejich náhradu jí proto soud nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. února 2023

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu